

Romanas relatis tradidit D. Covar. *sup. n. 8.* ex Dionysio, & Livio; nam sic accipiendum erit, ut non ex manumissione jus suffragii ac tribum obtinerint, sed quod si aliunde emptione, aut gratiâ in tribus censerentur, non in rusticis, sed in urbanis, ut ignobilioribus describerentur, ne qui vix jugum servitutis excusserant, heroum Romanorum contribules efficerentur. Vide *suprà, n. 65.*

Ibi: *Quod si auctore Caio liberti Romani.*

De his *suprà, num. 78.*

Verf. *Ego verò.*

110 Extra dubium quidem est, quod libertus de quo in nostro textu, erat civis Romanus, alioqui nullum relinqueret hæredem, secundum tradita *suprà num. 84.* quod D. Covar. *vers. præced.* rectè perpendit.

Verf. *Lulus Taurellus.*

Vide *suprà, num. 109.*

Ibi: *Nam de libertinis libertorum filius.*

De hac libertorum, & libertinorum distinctione actum est *num. 100.* Nec cogimur ad eam subterfugere, ut Taurellum à Livii & aliorum testimoniis tueamur, perpenis iis quæ sunt *suprà, num. 109.*

Verf. *Qua ratione.*

Civium Romanorum fuisse disparem conditionem apparet ex præmissis *suprà, n. 95. & 109.* & latius ex Rosin. *lib. 10. cap. 22. per tot.* Carol. Sigon. *tract. de antiq. jur. civ. Romanor.*

Ibi: *Ex quo ipse advocaverim.*

111 Quo jure populi Itali, & Latini uterentur antequam illis civitas concederetur, petendum est à Sigon. *tract. de antiq. jur. Ital.* Rosin. *dicit. c. 22. vers. Latina colonia.* At Julius Cæsar omnes, qui à Romanis non defecerunt, civitate donavit, deinceps belli causâ, ut penitus extirparetur, aliis Italiae populis idem concessum est. Sigon. *de antiq. jur. Ital. lib. 3. cap. 1. & 2.* Rosin. *lib. 8. cap. 2. vers. Motum inde.* Arnold. *Vin. in §. ult. num. 3. Inst. de libertin.* Tandem Antonius Imperator constituit, ut omnes qui in orbe Romano existerent, etiam in provinciis jure civitatis Romanæ gauderent, *In orbe Romano 17. ff. de stat. homin.* Arnold. *Vin. ubi proxime,* ac prædixi *num. 101.* Quod sic accipiendum videtur, ut qui Romam non incolebant, cives fierent Romani quoad jus privatum, quod in connubiis, testamentis, usufructibus consistebat, & aliis, de quibus Rosin. *d. cap. 22. in princip.* non quoad jus publicum in Comitibus, Magistratibus, & similibus consistens; nam olim colonis Romanis, qui cives Romani fuere, hoc denegatum est. Rosin. *ubi proxime,* qui latissimè de utroque jure per plura differit capita *d. lib. 8. cap. 2. cum seqq.* Vide D. Covar. *infra, sub. n. 11.*

Ibi: *Ut in legione Romana militare possent.*

112 Romanorum exercitus in legiones, & auxilia

dividebantur: in his militabant, qui à sociis, & federatis populis mittebantur, in illis non nisi ingenui cives Romani, ludicræ artis expertes, ac in quinque classibus, de quibus *suprà num. 14.* descripti, quoniam pluribus prærogativis potiebantur. De his consule Rosin. *lib. 10. cap. 4. per tot.* & Flav. Vegetium *tract. de re militar. lib. 2.* Legiones ab ipso Romulo sunt institutæ anno urbis 3. vel ut aliis videtur 7. post Sabinos in societatem exceptos, Salian. *Annal. tom. 4. anno mundi 3304. n. 2.* Rosin. *d. cap. 4. in princip.*

Jus militandi in legionibus Romanis concessum quondam Italis, & Latinis testatur D. Covar. sed contrarium apertè probat Polyb. *lib. 6.* quem dat Rosin. *vers. Altera pars,* ubi militiam Italiae ad auxilia spectare, non ad legiones, manifestè asseverat idem Rosin. *vers. Ceterum ut ad,* dum ait, solum civibus Romanis ingenuis datum esse, ut legionarii milites fierent: Latinis verò Junianis, sexennio inter vigiles Romæ militarent, lex Visellia indulgit, ut in legionibus censerentur. Ulpian. *tit. 3. §. 4.* qui autem ad militiam navalem admitterentur, quæ terrestri ignobilior aestimabatur, latè tradit Olan. *in suo Paralipom. lib. 2. cap. 12. per tot.*

Ibi: *In eaque Magistratus gerere.*

Hoc consequens est, nam iis qui legionibus adscribebantur, ad munera militaria aditus patebat, qui auxiliariibus militibus est interdictus. Rosin. *d. vers. Ceterum.*

Ibi: *Jus enim adipiscendi honores in urbe Romana.*

Adde Rosin. *lib. 10. cap. 22. vers. Latine colonia.*

Ibi: *Utque cum Romanis tribubus suffragia ferrent.*

Hoc jus ferendi suffragium in Romanis tribubus solum civibus tributum est, quod aut generaliter populis concedebatur, aut specialiter aliquibus personis etiam extra Romam habitantibus in Italia, aut in qualibet ex federatis civitatibus, quæ latiore suffragii non gaudebant, & ita exaudiri debet D. Covar. *in presenti;* nam antequam Latini, & Itali populi jus civitatis impetrarunt, minimè ad suffragium ferendum admittebantur. Vide Rosin. *lib. 6. cap. 17. vers. Omnibus civibus, cum seqq. & lib. 8. cap. 2. vers. cum igitur,* & aliis, ac *vers. Triennio post,* meminit legis Gracchi, quæ Latinis jus suffragii tribuit, quam ægrè Senatus tulit. Salian. *annal. tom. 6. anno mundi 3929. n. 6.* Vide *suprà n. 6. in fin.*

Ibi: *Erantque ipsi Latini sicut Romani.*

Adde legem 7. & 8. ff. de censib. l. 3. juncta gloss. *ibi, verb. Dumtaxat, C. de Episcop. & cleric. Gloss. verb. Omnes, in l. ult. C. sine cens. vel reliq. Bald. in l. E. in provinciali, C. de servitut. & aqua, Greg. Lop. in l. 2. gloss. 8. tit. 2. p. 2. Sarmient. *Selectar. lib. 1. cap. 15. Guttier. Practicar. lib. 3. q. 13. n. 2.* Parlador. *asserent. 147. n. 2.* Sebast. Covar. *in thesaur. ling. Castell. verb. Hidalgo.* Arnold. *Vin. in §. per traditionem, num. 7. Inst. de rer. division.* Balduin. & alios ibidem, pluresque dabimus *infra, sub. verf. Hæc**

Hæc sanè adnotavimus. Sed omittendum non est, quod civitates populo Romano subditæ fuere in quadruplici differentia, scilicet immunes, vectigales, liberatæ, ac servitute affectæ, de quibus singulis Rosin. *lib. 10. cap. 12. vers. Provincia, cum sequenti.*

Ad Num. 11.

117 Jus Latii quale fuerit, præter laudatos *suprà, num. 111.* declarant Balduin. *ubi nuper,* Brisson. *de verb. signif. verb. Italica.*

Ibi: *Scilicet ut civis hic Romanus.*

118 Anno ab Urbe condita 453. lege Porcia, quæ lata est à M. Porcio Tribuno plebis, vetitum reperitur, ne aliquis Magistratus virgis cæderet, aut necaret civem Romanum, de qua Liv. *decad. 1. lib. ult. Sueton. in Nerone, & Cic. pro Rabirio perduellionis reo, Rosin. de antiq. Roman. lib. 8. cap. 2. vers. Sequita, D. Nicol. Ant. de exil. lib. 1. cap. 7. n. 2.* Unde hodie flagitationis pœna nobilibus non infligitur. Bart. *in l. 2. ad fin. ff. de termin. mor. Ioseph. Ludovif. Lucens. decis. 1. n. 23. Guazzin. de defens. reor. defens. 33. cap. 4. num. 13. Caball. resol. crimin. cap. 98. num. 28. Guttier. Pract. lib. 4. q. 5. num. 16.*

Magistratibus non licebat civem Romanum capite plectere injussu populi, quod lex Sempronia stabilivit, quæ anno Urbis 630. lata fuit à Cajo Sempronio Graccho Tribuno plebis. Cicer. *ubi proxime, Plutarch. in Gracchis, Rosin. vers. Porciam inde,* qui & alias leges pro civibus Romanis editas recenset.

Ibi: *Tamest quandoque.*

119 Non omnibus ad civitatem Romanam aditus patebat, quæ initio parçissimè concedebatur, quapropter sociale bellum ingruit. Rosin. *d. cap. 2. vers. Cum igitur, & seqq. de quo sup. num. 16.* Verùm & civitatis jus non plenum, sed diversimodè coarctatum solebat impetrari pro qualitate, ac meritis imperantium, ut videtur est apud Rosin. *lib. 10. cap. 22. à princip. ac diximus sup. n. 102.* Tacit. *lib. 3. Annal. ibi: Eisque Romana civitas olim data, cum id rarum, nec nisi virtutum præmium esset.* Aulon. *in August. ait: Livia pro quædam Gallia tribuario roganti, civitatem negavit, immunitatem obtulit, affirmans se facilis passuram fisco detrabi, quam Civitatis Romana vulgari honorem. Magni æstimans scecerum, atque ab omni colluvione peregrini atque servillis sanguinis servare populum, Civitatem Romanam parçissime dedit.* Ita autem grave fuit jus civitatis usurpare, ut ob id capitale supplicium irrogaretur. Suet. *in Claudio, ibi: Civitatem Romanam usurpantes in campo Esquilino securi percussis.*

Ibi: *Quamobrem idem Alciat.*

120 Vide *suprà, n. 111. ad fin.* quæ de intellectu legis *In orbe Romano 17. ff. de statu homin. præmissa sunt;* exemptionem enim à tributorum solutione ad jus publicum civium Romanorum spectasse, non ad privatum, constat apertè: quam prærogativam omnibus Romano Imperio subditis concessisse Imperatorem Antoninum, in quàm maximum Reipublicæ dispendium, excogitari nequit, ut D. Covar. admonet *in presenti.*

Ibi: *Eadem ratione, ut opinor.*

De his *suprà, num. 95. & 109.*

Ibi: *Non omnis civis Romani tribum habuerunt.*

Tribum illi dumtaxat obtinebant, quibus jus suffragii fuit, per quod plene cives Romani fiebant, ut asseritum est *num. 102.* Nec constituto Imperatoris Antonini libertis prospexit, sed ingenuis, sicut ex aliis traditur *suprà, num. 101.* Imò nec præditis ingenuitate ita jus civitatis indulgit, ut in tribubus Romanis suffragia ferrent, nisi specialiter eis concederetur, populis scilicet, vel personis; suffragium enim pro optimo jure civitatis veteres usurparunt, & qui jus suffragii obtinebat, Magistratum ferè habere videbatur. Rosin. *lib. 10. cap. 22. vers. Municipiorum:* unde verisimile non est, quod illud Antoninus omnibus indistinctè tribueret. Vide Olan. *in Paralipom. lib. 5. ca. 10. num. 7.*

Ibi: *Igitur quod Livius, Florus, & Asconius.*

Aliter hæc veterum Historiographorum testimonia intelleximus *suprà, num. 109.* nam distinctio D. Covar. inter libertos manumissos in civitate, ut ibi permanserint, aut in provinciis, partum ad rem conducere videtur; tribus enim non acquirebatur ratione loci, neque enim omnes incolæ Romæ in tribubus Romanis suffragium ferrebant, & econtrâ plures extra illam, & Italianam habitantes, ut cives Romani ad Comitiam tributa admittebantur. Rosin. *lib. 6. cap. 17. vers. Omnibus civibus, cum seq. Salian. Annal. tom. 6. anno mundi 3929. num. 7.* Ad hæc Scævola *in l. Paronius 34. ff. de legar. 3.* quæ enucleatur, minimè insinuat quod libertus, cui tribus emi iusta est, foret extra Romam; unde absque divinationis nota interpretari textus, ut D. Covar. sentit, non potest, sed generaliter tenendum est, quod ex manumissione nullus libertus tribum assequeretur, sed oportebat aliunde eam legitime comparare. Vide *suprà, n. 103. & 109.*

Verf. *Hæc planè.*

De etymologia verbi *Hidalgo,* quo apud nos nobilis vulgò significatur, quadruplex reperitur sententia. Quidam à fidelitate quondam fidalgum nuncupatum asseverant; quia natura peculiariter fidelitatem cordibus nobilium infixit, *l. 2. tit. 2. lib. 6. Recopil. ibi: Por la gran lealtad que Dios en ellos puso.* Bobad. *Polit. lib. 1. cap. 4. num. 1. & 15.* unde quoties grave periculum Reipublicæ vertitur propter perfidiam, desideratur nobilitas ex utroque parente, quia præsumitur exuberantior fidelitas, *l. 6. & 7. tit. 18. part. 2.* ubi dicitur iste *Hidalgo derechamente;* vel ut aliis placet, quod hidalgi speciale juramentum fidelitatis præstant. In hac opinione residet Solorzan. *de jur. Indiar. tom. 2. lib. 2. cap. 23. num. 20.* qui dat D. Fr. Prudent. à Sandoval *in Chronica. Regis Alphonsi VII.*

Aliis videtur *Hidalgo* dici, quasi filius Gothi; nam in Hispania qui à gente Gothica originem trahunt, nobiles habentur, quod pro viribus tuetur Guttier. *Practicar. lib. 3. quest. 13. à num. 29.* qui hanc nominis etymologiam probabilem ag-

noscit num. 80. vers. Nihilominus, cui opinioni adscriptus est Baëza de inop. debitor. cap. 16. à num. 44. Alii existimant hidalgum nuncupatum, quod nobiles in Hispania immunes sunt à tributis ad instar Italicorum, quibus quondam jus immunitatis Romani concessere. Ita sentiunt Gregor. Lop. in l. 2. gloss. 8. tit. 21. part. 2. Osuald. ad Donell. lib. 24. cap. 22. lit. R. Sarmient. selectar. lib. 1. cap. ult. n. 1. Plerique tandem ex l. 2. tit. 21. part. 2. cum D. Covar. in presenti tenent, hidalgum idem esse, quod hio de algo, idest filius, vel descendens ab aliquo nobilitate decorato; aliquid enim, sive algo, præ se fert, ac importat generis splendorem, divitiarum opulentiam, aut quid aliud, quo homines commendantur, ac plurimi haberi solent, ut post D. Covar. pauld inferius observant Guttier. sup. num. 77. & 82. Parlador. differ. 145. in princip. num. 3. Baëza num. 45. & alii pro hac opinione statim recensendi. Nec oportet à nostra lege Regia deviare per doctissimos compilatores edita, qui vernaculi idiomatis forent peritissimi, ut rectè perpendit Ioan. Garc. de Nobilit. gloss. 18. num. 27. Guttier. n. 37. Unde hæc sententia à nostratibus communiter probatur, eamque tuentur præter Guttier. Parlad. & Garc. ubi proximè, Otor. de Nobilit. part. 2. cap. 3. ex num. 4. Roman. in suis Rebuspubl. part. 2. lib. 4. cap. 11. & plurimi quos congerunt Solorzan. ubi sup. Cened. in collectan. part. 2. collect. 15. num. 7. Bobad. in Politic. tom. 1. lib. 1. cap. 3. lit. E. ubi communi subscript. Vide l. 13. tit. 7. p. 2. in princ. ubi de verbo Algo.

Ibi: *Mihi planè, ingenue faeor.*

125 Hæc & alia in eisdem sententiæ confutationem expendunt Guttier. d. q. 13. ex num. 8. Baëza sup. num. 44. Humada in l. 2. gloss. 8. n. 1. tit. 21. part. 2. Otor. part. 2. cap. 5. num. 18. Ioan. Garc. d. gloss. 18. num. 37. idemque agnovit Sarmient. sup. num. 2. ubi probat, diversum fuisse jus Italicum ab eo, quo nobiles Hispani gaudebant.

Ibi: *Ut in Vandalia contigit.*

Ita habetur in l. 17. tit. 14. lib. 6. Recop. & observat Guttier. q. 14. num. 87. Otor. part. 3. cap. 19. num. 10.

Ibi: *Unde ad veram nobilitatem.*

126 De probatione nobilitatis pluribus differunt Guttier. Practicar. lib. 3. quasi. 14. per tot. Ioan. Garc. sup. gloss. 7. Otor. part. 3. cap. 3. cum seqq. Guardiola de nobilit. cap. 30. Parlador. differ. 145. §. 2. D. Covar. obiter sup. lib. 1. cap. 16. num. 10. vers. Primò hinc, ubi nonnulla adjecimus. Ex quibus, excepto García, constat quod ubi par est conditio nobilium, & plebeiorum quoad tributa, quia vel cuncti pendunt illa, aut exempti sunt, alii actus distinctivi probari debent, & si omnes penitus deficiant, per communem estimationem nobilitas probabitur. Guttier. latè agens d. q. 14. à num. 6. Valenz. conf. 92. n. 137. tom. 1. Parlador. qui de communi testatur ubi nuper, & alii ex præcitat, qui edocent qualiter nobilitas per famam, sive opinionem hominum probetur, ac præ cæteris consulas Carvalho de uraque quarta, part. 1. n. 209. cum aliis.

Ibi: *Quod autem l. 3. tit. 21. p. 2.*

Ex hac lege regnicolæ nostri observant inter nobilem, & hidalgum discrimen. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 24. num. 1. Guttier. eod. tract. cap. 93. num. 1. Otor. de nobilit. part. 2. cap. 2. num. 4. Gregor. Lop. in d. l. 3. gloss. ult. ac diximus supra, lib. 2. cap. 1. num. 22. At de consuetudine ea nomina synonyma hodie sunt, ita ut hidalgus, nobilis vulgò nuncupetur, l. 13. tit. 2. lib. 6. Recop. Anton. Gom. in l. 69. Tauri, Parlador. d. differ. 145. in princ. Baëza d. cap. 16. n. 86.

Ibi: *Nam esse natus.*

128 Qui à patre generoso, & ignobil genitrice procreatur, nobilium numero adscribitur; nam quoad honorem partus paternam conditionem sortitur, l. 3. tit. 21. part. 2. l. 2. tit. 21. part. 4. l. 1. tit. 11. part. 7. l. Liberos 10. de Senator. l. 1. §. Qui ex duobus, ff. ad municipal. Gregor. Lop. in d. l. 1. part. gloss. 4. Anton. Gom. ubi proximè, Ant. Fab. jurispru. tit. 3. princip. 4. Sanch. & Otor. ubi nuper, Pichard. de nobilit. communic. n. 9. Carranz. de part. natur. cap. 3. §. 3. num. 14. & 15. Garc. sup. gloss. 1. num. 33. & gloss. 20. num. 11. & 20. Guttier. sup. Menoch. conf. 1122. n. 11. Osuald. ad Donell. lib. 2. cap. 20. lit. E. Quod verum est de filiis legitimè natis; nam vulgò quæriti cum patre carere intelligantur, quoad originem & alia necessariò matris conditionem sequuntur, cap. Liberi 32. quasi. 4. l. Cùm legitime 19. l. Vulgò 23. cum seqq. ff. de stat. homin. l. Partum. 7. C. de rei vendicac. l. fin. tit. 13. l. 3. tit. 15. part. 4. Gloss. in cap. ult. de serv. non ordin. Greg. Lop. sup. Donell. lib. 2. cap. 10. & ibi Osuald. lit. G. Garranz. n. 3. Arnold. Vin. in princip. Instit. de ingen. vers. Matre libera, Sanch. n. 8. in fin. Carvalho num. 233. Verùm etsi mater nobilis sit, hujusmodi filii nobilitatis decore non gaudebunt, quoniam hæc per sceminas non communicatur, sed à patribus provenit. Gregor. Lop. d. gloss. 4. Villadieg. in Polit. cap. 2. num. 91. Adde Vlpian. fragm. tit. 5. §. 7. & tradita infra, n. 130.

129 Quoad statum verò libertatis, aut servitutis, filii etiam legitimi maternæ conditionis efficiuntur. Exod. cap. 21. ibi: *Si dominus dederit ancillam suam in uxorem, & pepererit filios & filias, mulier & liberi ejus erunt domini sui.* Et cap. ult. juncta Glossa ibi, de serv. non ordin. d. l. Partum, princip. Instit. de ingen. l. 2. tit. 21. part. 4. Vlpian. sup. §. 8. & tit. 3. §. 2. Anton. Gom. in l. 69. Tauri, num. 6. Sanch. n. 5. & 8. Donell. sup. Guttier. num. 5. Pichard. num. 12. & 14. Carranz. num. 13. Salian. Annal. tom. 2. an. 2544. num. 689. & 701. Plures hujus decisionis rationes tradit Sanch. n. 5. ex quibus illa magis arridet, quam reddit D. Thom. communiter receptus in quarto dist. 39. q. unic. art. 4. in corp. nempe quia proles corpus à matre tanquam ministrante materiam habet, quod servitus, vel libertas afficit: quare potius matris, quam patris status inspicitur. Eandem rationem amplectitur etiam Guttier. num. 5. quæ legali quodam discursu fulciri potest; nam filius, secluso Jure Civili, ad matrem videtur spectare, quæ nedum operam generationi dedit, sed etiam materiam exhibuit, l. lege XII. Tabul. in princ. C. de legitim. heredib. maximè si cum Galeno lib. 4. de usu partium, cap. 7. & ejus sequacibus sustineatur, quod femina

femina activè ad generandum concurrat, de quo supra, lib. 2. cap. 8. num. 47. atque ita cum plus conferat mater, quam pater ad prolem, plus juris in ipsa habere debet, argumento textus in §. Cùm ex aliena, in fin. Instit. de ver. divis.

130 Hæc sic se habent, nisi aliud lege aut consuetudine alicubi statutum reperitur adversus juris communis dispositionem, quod fieri posse compertum est (etsi aliqui inficiuntur,) l. Lex naturalis 24. ff. de stat. homin. ubi Glossa verb. Specialitèr, Gregor. Lop. in l. 3. gloss. 3. tit. 21. part. 2. Sanch. num. 9. Carranza num. 16. Guttier. num. 8. Pichard. latissimè tract. de nobilit. communic. n. 13. 14. & 20. Hinc apud Longobardos viguit constitutio, de qua in cap. Liberi 32. q. 4. quam post Glossam & alios Sanch. num. 8. ita interpretatur, ut filii maternæ conditione censeantur; hoc enim significari voluit verbis illis: *Deteriorem partem.* Quæ interpretatio juvatur ex lege In multis 9. ff. de stat. homin. qua dicitur, in multis juris articulis deteriorem esse sceminarum, quam musculorum causam. Hinc etiam apud Romanos lex Mensis dimanavit, quæ jussu est, ut ex alterutro parente peregrino natus, peregrinus esset, sequutus patris, vel matris abjectam conditionem. Ulpian. tit. 5. §. 7. Rolin. de antiquit. Roman. lib. 8. cap. 2. vers. Mensis hæc. D. Nic. Ant. de exil. lib. 2. cap. 12. num. 8. Hinc in Lusitania patris, ac matris nobilitas in liberos æquè diffunditur ex regio Ordinato lib. 5. tit. 92. §. 6. Joan. Carvalho de uraque quart. part. 1. num. 236. & 241. eum tam de jure communi, quam Castellano nobilitas à solo patre descendat, ut præmissimus num. 128. in fin. ac observant idem Carvalho cum pluribus num. 230. & 231. Giurba de statut. cap. 1. gloss. 7. num. 49. part. 1. Tiraquell. de nobilit. cap. 18. à num. 20. Chassan. in catalog. glor. mundi, part. 8. confid. 8. Sarmient. Selectar. lib. 1. cap. ult. num. 5. Unde rejiciendi sunt qui arbitrantur, lege fieri non posse, ut filius quoad honores matris conditionem sortiatur, quos laudant Carvalho n. 235. Sanch. d. lib. 7. disp. 24. n. 2. Aliis etiam exemplis eam resolutionem illustrat Pichardus ubi proximè.

131 Quod autem diximus supra, num. 128. filios extra matrimonium susceptos nobilitatis fore incapaces, quoad jus commune omnino verum est, & probant jura ibi citata: at de jure nostro regio naturales liberi ex patre generoso nobiles habentur, ut cum nonnullis adnotavimus lib. 2. cap. 1. num. 23. quibus junges Sanch. d. disp. 24. num. 1. Otor. de nobilit. part. 2. cap. 3. num. 3. Castill. controvers. tom. 4. cap. 22. num. 152. Garc. gloss. 1. num. 46. & 47. ubi quid si pater ex privilegio gaudeat nobilitate: Phœb. decis. 55. n. 16. Spin. de restam. gloss. 16. num. 24. Carvalho num. 244. & 245. Diaz de Mena variar. lib. 1. q. 16. num. 9. Gamma decis. 312. num. 4. Carranza supra, n. 18. Idemque esse jure Lusitano ex Reg. Ordin. d. tit. 92. §. 4. & 5. tenet Carvalho num. 245. & num. seq. quod etiam matris generositate decorantur, quanquam de jure communi nec materno genere decorentur, quod satis constat ex præmissis num. 128. & 130. Sunt autem plurimi, qui naturalibus liberis paternam denegant nobilitatem, videndi apud Carvalho num. 243. quibus accedit Molin. de primog. lib. 1. cap. 4. num. 47. sed illi de jure communi loquuti sunt, secundum quod naturalibus liberis paternam nobilitas non communicatur: quod discrimen inter leges Imperatorum, & nostras advertunt Gregor. Lop. in l. 1.

gl. 4. tit. 11. p. 7. Sanch. Carranz. & Carvalho ubi proximè. Et prædicta de nobilitate filii naturalis obstat, etsi mater ignobilis extiterit. Ant. Gom. in l. 79. Tauri, num. 6. Quis autem hodie filius naturalis censeatur, assertum est supra, lib. 2. cap. 1. num. 23. Quondam verò ex l. 1. tit. 11. part. 7. aliter juxta jus commune definitum erat. Objici solet lex 3. tit. 15. part. 4. quæ liberis vulgò quæsitis honores patris indistinctè adimit, quæ constitutio cum generalis sit, restringi debet ex d. l. 1. Partit. de quarum conciliatione agunt Sanch. supra Guttier. de matrim. cap. 93. num. 2.

132 Adèd verum est, quod proximè cum Antón. Gomez asserimus, scilicet filium naturalem potiri patris nobilitate, etsi genitrix illà careat, ut belle quærat Sanch. sup. num. 3. an à nobili viro ex ancilla susceptus ad nobilitatem valeat pervenire: Et num. 4. æquitate, ac pietate ductus resolvit, quod si manumittatur, pariter splendorem nobilitatis, & libertatis nanciscetur, cui non absque formidine assentitur Guttier. d. cap. 93. n. 4. At Carranza supra, d. §. 3. ex num. 19. pluribus oppositum tuetur, quod juri magis convenit; neque enim verisimile est, quod lex Partitæ: quæ naturalibus filiis nobilitatem paternam indulsit, eis prospexerit, quos nascentes jugum servitutis compressit: nec rationi consentaneum videtur, quod eodem instanti ex servili statu quis in nobilium numerum transferatur beneficio domini, qui fortè plebeius sit, unde manumissus melioris esset conditionis quam patronus. Hæc comprobant lex 20. tit. 11. lib. 2. lex 2. tit. 2. lib. 6. Recopilat. quibus stabilitur, ne legitimi Principis rescripto gaudeant paternam immunitate, quæ hidalgis in Hispania potiuntur, si ante legitimationem cum ignobilibus contribuere tenebantur. Si igitur spuris legitimitatio non prodest ad nobilitatem paternam assequendam, multò minus servis manumissio præstabit, & sic usu receptum videtur.

Ibi: *Matris tamen ignobilitas tenebras offundit filius.*

133 Quoad communem hominum estimationem proli quantumcunque paterno sanguine conspicua sordida, vel egregia progenis genitricis non parum splendoris, aut dedecoris affert. Genes. 21. ibi: *Non enim erit heres filius ancilla cum filio meo Isaac.* l. 1. ibi: *E los hijos que de ella nacieren, seran mas honrrados.* Et l. 2. tit. 6. ibi: *La tercera, porque seyendo ella honrrada, seran los hijos que della ovieren mas honrrados, é mas nobles.* Et l. 3. vers. Otro si, tit. 21. p. 2. Aristot. lib. 1. Rhetor. cap. 5. Sarmient. Selectar. lib. 1. cap. ult. num. 5. Otor. part. 2. c. 2. num. 6. Nevizan. Sylv. nupt. lib. 2. num. 26. Carvalho sup. num. 238. Azeved. in l. 1. num. 67. tit. 2. lib. 6. Recop. Pichard. de nobilit. communic. num. 14. Giurb. de statut. cap. 1. gloss. 7. part. 1. num. 49. Turturet. de nobilit. genilitia, lib. 1. cap. 6. Virgil. Æneid. 12.

Genus huic materna superbum
Nobilitas dabat, incertum de patre ferebat.
Ovid. Metamorph. lib. 13.
Est quoque per matrem Cyllenius addita nobis
Alteram nobilitas. Deus est in utroque parvum.

Idem Fastor. lib. 1.
Hinc fuit Evander, qui quanquam clarus utroque,
Nobilior sacra sanguine matris erat.
Papinius eximius poeta, quem dat Pichard. ubi nuper, lepidè cecinit lib. 3. Sylv. ar.